

Оновлення початкової ланки освіти в контексті євроінтеграційної політики України

Василь ХИМИНЕЦЬ, д-р фіз.-мат. наук, професор,
професор кафедри МІРО, Закарпатський ІППО

Проголошений Україною курс на євроінтеграцію спонукає всі державні інституції не тільки до активних і ефективних дій у політичній та економічній сферах, а й до комплексного реформування системи національної освіти. У яких напрямках відбуваються ці зміни і який потенціал для їх здійснення мають задіяти сучасні педагоги, що працюють з найменшими школяриками? Пошукаймо відповіді на ці запитання разом.

Нині в педагогічній літературі широко послуговуються поняттям “Європейський вимір освіти” (ЄВО). Воно включає фундаментальні знання про ЄС та Європу, європейську культуру, повагу до прав і свобод людини та почуття європейської ідентичності — все те, що забезпечує послідовну реалізацію концепції “Європа без кордонів”. Згідно з ЄВО, сучасна європейська спільнота в освітньому просторі здійснює свою діяльність за такими **напрямами**:

- вибудовує освіту, що має гуманістично-громадянське спрямування;
- скеровує вчителя на компетентнісний підхід до навчально-виховного процесу, а головним завданням для нього визначає “навчити дитину вчитися”;
- сприяє розвитку здатності людини мислити, пізнавати себе і своє оточення.

Пріоритетним завданням розвитку освітньої галузі визнає формування у молодого покоління ЄС компетентностей, необхідних для життя у глобалізованому та швидкозмінному суспільстві знань.

Інноваційно-гуманістичне спрямування початкової освіти

Традиційна українська школа, орієнтована на передавання знань і вмінь від учителя до учня, не встигає за темпами їх нарощування. У ній недостатньо приділяють увагу розвитку здібностей, необхідних учням для того, щоб самовизначатися у глобалізованому та надзвичайно динамічному світі, приймати обґрунтовані рішення щодо свого майбутнього, бути активними суб’єктами на ринку праці. Серед головних недоліків традиційної системи освіти — породжені нею невміння і небажання дітей активно вчитися,

несформованість ціннісного ставлення до власного розвитку, освіти та соціуму в цілому. Тож очевидно, що сьогодні актуалізувалася потреба суспільства у розбудові нової, інноваційної школи.

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИМІРУ ОСВІТИ

1957–1976 рр. — включення тем про Європу та ЄС до національних шкільних програм.

1976–1986 рр. — впровадження ЄВО в школах, викладання іноземних мов та створення механізмів спільної освітньої політики ЄС.

1986–1992 рр. — розроблення єдиного євро-стандарту в галузі освіти.

1992 р. – дотепер — створення законодавчих заasad імплементації ЄВО в навчально-виховний процес, розроблення спільних для країн – членів ЄС завдань та інструментів реалізації освітніх цілей.

Інноваційне навчання — це зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Специфічні особливості інноваційного навчання:

- відкритість майбутньому,
- здатність до передбачення та прогнозування на основі переоцінки цінностей,
- налаштування на конструктивні дії у швидкозмінних ситуаціях та переповненому різноманітною інформацією світі.

Кожному, хто навчається, інноваційна освіта покликана забезпечити оптимальні можливості розумового

Педагоги Закарпаття — учасники міжнародних тренінгів, науково-методичних конференцій, науково-практичних семінарів

У межах **польсько-українського освітнього проекту “Транскордонний методичний центр”** (2014, Польща, м. Замость) *Горгош Людмила Іванівна*, вчитель початкових класів, заступник директора з НВР Середнянської ЗОШ I–III ст. Ужгородського р-ну проводила тренінг “Методичний ярмарок педагогічних інновацій”.

У I та II **Міжнародних спільних українсько-американських науково-практичних конференціях “Карпати-Аппалачі: формування особистості в контексті сталого розвитку гірських регіонів”** (2008, 2013, м. Івано-Франківськ) брали участь такі представники Закарпаття:

Горгош Людмила Іванівна, вчитель початкових класів, заступник директора з НВР Середнянської ЗОШ I–III ст.;

Гордуз Наталія Олександрівна, завідувач кабінету методики дошкільної та початкової освіти Закарпатського ІППО;

Кірик Марія Юріївна, методист кабінету методики дошкільної та початкової освіти Закарпатського ІППО.

і фізичного розвитку та підготовки до життя в сучасному світі, а саме можливість набуття:

- знань про людину, природу і суспільство, що сприяють формуванню наукової картини світу як основи світогляду та орієнтації у виборі сфери майбутньої практичної діяльності;
- досвіду комунікативної, розумової, емоційної, фізичної діяльності, що сприяє формуванню основних інтелектуальних і організаційних умінь та навичок, необхідних для подальшої освіти й самоосвіти;
- досвіду творчої діяльності, що відкриває простір для розвитку індивідуальних здібностей особистості і забезпечує її підготовку до подальшого навчання та життя в умовах соціально-економічного прогресу;
- досвіду суспільних і особистісних відносин, які готують дітей до активної участі в житті країни, створення сім'ї, планування особистого життя на основі ідеалів, моральних та естетичних цінностей сучасного суспільства.

Під **гуманізацією навчально-виховного процесу** слід розуміти перехід від авторитарної педагогіки — педагогіки тиску на особистість, що заперечує загальну гуманістичну цінність свободи як можливість самоактуалізації творчості, ігнорує проблему міжособистісних стосунків між учителем і учнем, — до особистісно орієнтованої педагогіки, яка абсолютного значення надає особистій свободі і вмінню індивіда планувати, прогнозувати й контролювати свою діяльність, учинки, особисте життя, утвердженню гуманних стосунків між учасниками педагогічної взаємодії.

Гуманізація змісту початкової освіти передбачає передусім посилену увагу до особистості, якнайбільше сприяння розвитку всіх її здібностей, розумових, фізичних і моральних якостей. Пріоритетна

роль у гуманізації початкової школи належить мовній, літературній, естетичній освіті, людинознавчим курсам, завдяки яким учні краще пізнають навколишній світ і себе та свою роль у ньому, оволодівають уміннями самоорганізації, саморегуляції у суспільних і природничих вимірах. Основною функцією навчання при цьому стає формування всебічно розвиненої особистості з високим рівнем інтелекту, суспільно значимими цілями й ідеалами, готовою до подальшого навчання, життя і діяльності в конкурентному й конфліктному світі.

Зауважмо, що європейська освіта, з одного боку, формує ціннісні основи і критерії життєтворчого процесу, високі моральні ідеали та почуття власної гідності, а з іншого — покликана сприяти соціальній однорідності і справедливості, формувати основи сучасної ментальності та підвищувати культуру соціуму в цілому. З іншого боку, саме певний рівень культури й освіченості сприяє залученню особистості до усвідомлено активних дій, скерованих на реалізацію вагомих суспільних інтересів.

Компетентнісний підхід як запорука успішної підготовки дитини до життя

Основні зусилля традиційної системи освіти зосереджені на набутті знань, умінь і навичок, що догматично абсолютизувало знання і формувало відповідний підхід до навчання. Основна увага при цьому

Анонс

Досвід педагогів Львівської області буде представлено в **“УПШ”, № 2, 2019**.

Аби завжди бути в курсі освітянських новинок, вчасно подбайте про передплату.

Передплатіть журнал до кінця року.
Індекс — **89869**